

ROK KULTURY NA SUTNARCE

THE YEAR OF CULTURE IN SUTNARKA

Rok 2015 byl významný nejen pro Plzeň jako Evropské hlavní město kultury, ale také pro Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara ZČU v Plzni (dále FDULS), neboli Sutnarku, která se řadou svých akcí a projektů významně podílela na úspěchu roku kultury. Řada z nich byla pokračováním dlouhodobých úspěšných projektů, kterými fakulta, jež nedávno oslavila dvanáct let od svého vzniku (respektive od vzniku původního Ústavu umění a designu, který se do podoby fakulty transformoval v září 2013) naplňuje své vize vycházející z inspirativního uměleckého odkazu světově známého designéra Ladislava Sutnara, jehož jméno nese od roku 2014 ve svém názvu. A nejen to. Fakulta se svými aktivitami dlouhodobě řadí mezi kulturní lídry v kraji, otevírá svět umění široké veřejnosti a pomáhá univerzitě naplňovat její takzvanou třetí roli v oblasti péče o kulturní dědictví a jeho rozvoj.

Návrat Ladislava Sutnara / American story

Návrat Ladislava Sutnara je projekt, který napravuje kulturní dějiny této země, účelově zdeformované totalitním režimem, ze kterých měl být geniální český a americký designér navždy vymazán. Život Ladislava Sutnara a návrat Ladislava Sutnara je úžasným příběhem dvacátého století s mnoha dramatickými peripetemi a šťastným, dojemným koncem. Příběh Sutnarova života má charakter „American story“. Je o chlapci z Plzně, který nejprve proslavil svoji mladou republiku v Evropě, a pak uspěl i v USA. Ladislav Sutnar nedožil časů, kdy by pro něj bylo možné vrátit se do své vlasti, ovšem jeho příběh smrtí zdaleka nekončí. Pokračuje přátelstvím, které jsem navázal s jeho synem Radoslavem Sutnarem i jeho ženou Elaine. Na začátku stálo jejich nadšení ze symbolického návratu Ladislava Sutnara

do rodné Plzně. Následovalo založení Galerie Ladislava Sutnara (obr. 1), po Ladislavu Sutnarovi byla pojmenována nejprve budova a později i celá fakulta. S Radoslavem jsme založili Cenu Ladislava Sutnara a naše prohlubující se přátelství otevřelo cestu pro jeho rozhodnutí přesunout do rodné vlasti ostatky jeho otce i matky. Město Plzeň udělilo Ladislavu Sutnarovi čestné občanství, na jeho rodný dům instalovalo bronzovou plaketu, zřídilo slavnému rodáku čestný hrob (obr. 2) a ocenilo jeho syna Radoslava Pečetí města Plzně. Památníkem zvěstujícím přítomnost Ladislava Sutnara je do rozměrného betonového objektu transponovaná stavebnice Build the Town (obr. E) umístěná před „jeho“ fakultou. Bylo vydáno několik knih o životě a tvorbě Ladislava Sutnara a zřízena první stálá expozice jeho tvorby v České republice v Západočeském muzeu v Plzni. Dále bylo uspořádáno množství výstav týkajících se jeho osobnosti nebo odkazu (obr. F). Například putovní výstavou Ladislav Sutnar – Evropa, kultura, která byla mimo jiné k vidění i v odletové hale Letiště Václava Havla v Praze, vzdali mladí umělci z Čech, Slovenska a Polska poctu géniovi, který měl být zapomenut. Výstava Inspirace Sutnar v Galerii města Plzně přesvědčivě ukázala na pracích studentů Sutnarky, jak jeho stále živý duchovní odkaz oslovuje nejmladší generaci tvůrců. A díky tomu všemu je nyní možné prohlásit: Ladislav Sutnar se vrátil. . .

Cena Ladislava Sutnara

Cena nesoucí jméno geniálního umělce jednak vzdává hold životu a dílu Ladislava Sutnara, jednak je poctou žijícím českým i zahraničním umělcům za výjimečné výkony na poli výtvarného umění, především užitého umění a designu, kterých dosáhli v oblasti autorské tvorby, uměnověd, nebo

Obr. 1: Radoslav Sutnar a Josef Mištera před Galeríí Ladislava Sutnara v květnu 2011.

Obr. 2: Radoslav a Elaine Sutnarovi před hrobem Ladislava Sutnara a jeho ženy s autorem náhrobku Petrem Vogelem, listopad 2014.

Obr. 3: Ředitelka muzea Cooper – Hewitt, Smithsonian Design Museum v New Yorku paní Caroline Baumann přebírá cenu Ladislava Sutnara.

pedagogického působení. Cena je udělována i institucím, které svým programem a aktivitou podporují moderní umění a design. Plaketu, která transponuje slavné Sutnarovo logo do trojrozměrného objektu, navrhl doc. Petr Vogel. Cena byla poprvé udělena v roce 2012 a jejími laureáty se od té doby stala celá řada českých i zahraničních renomovaných umělců i institucí. Patří mezi ně například známé Cooper-Hewitt, Smithsonian Design Museum / USA (obr. 3), The J. Paul Getty Trust / USA, Steven Heller / USA, Gyula Erney / HUN, Jiří Šalamoun / CZ, Zdeněk Ziegler / CZ, Jiří Šetlík / CZ, Markus Dreßen / DE a další. V mimořádném roce 2015 ocenění převzali: Lech Majewski / PL, Milan Grygar / CZ, Jan Solpera / CZ, R. Roger Remington / USA, William Lobkowicz a Lobkovicke sbírky / USA-CZE, Plzeň 2015, o.p.s. a Martin Baxa / CZ, The Art

Institute of Chicago / USA, AIGA, the professional association for design / USA, The Museum of Modern Art, New York / USA.

Specific LandArt

Nacházení a ožívování kulturní krajiny, především jejích dávných duchovních center, krajiny vymazané z map a ztracené ve stínu Železné opony – to je náplní ve světě unikátního projektu Zaniklé a ohrožené kostely, který vyvrcholil na podzim 2015. Po dobu čtyř let přiváděl prostřednictvím uměleckých zásahů do krajiny, objektů a instalací k životu již zchátralá a zapomenutá duchovní místa v Plzeňském kraji, dával jim nový smysl a duchovní náplň. Projekt, jehož iniciátorem byl prof. Jiří Beránek, byl realizován díky spolupráci mezi Sutnarkou a společností Plzeň 2015, o.p.s.

Obr. 4: Projekt Zaniklé a ohrožené kostely – instalace Jakuba Hadravy v kostele sv. Jiří v Lukové u Manětína.

Obr. 5: Ruka – pomník Jiřímu Trnkovi a umění bojujícímu za totalitu.

Nedaleko obce Srbice u kostela sv. Víta vytvořil Jiří Beránek ohrazené kruhové „posvátné místo“. Vrůstá do krajiny a krajina do něj, a společně zdůrazňují její hloubku a plochu. Protipól tvoří obrovský žulový monolit vztyčený na návrší nad horizontem země. Vojtěch Soukup postavil před průčelím poutního kostela sv. Blažeje u obce Branišov Křížovou cestu včetně tří Ježíšových pádů. Instalace Jakuba Oravy v těsném sousedství kostela sv. Václava v Hoře sv. Václava u Drahotína připomíná archeologický nálezy a rekonstrukci složitěho půdorysu obydlí. František Dvořák zčásti odkryl a očistil od skládky základy kostela sv. Bartoloměje ve zcela zaniklé obci Pořejov. Monika Hrachová zabudovala do polorozbořené kaple u obce Děpoltice akvária s vodou, coby symbol očisty, křtu a slzí, pokání a odpuštění. V kostelíku sv. Markéty na hradě Krasíkov umístil Benedikt Tolar nad oltářní menzu modrou lakovanou satelitní parabolou, jako levitující metaforu speculum mundi. V kostele sv. Jiří v Lukové u Manětína posadil Jakub Hadrava do kostelních lavic přes třicet figur jako reflexi chybějících živých věřících (obr. 4). Štěpánka Kotková je autorkou instalací v zámecké kapli v Novém Čestíně a v kostele Jména Panny Marie v Otíně. Její velmi křehce působící lineární, respektive barevné realizace, navozují neodolatelnou meditativní atmosféru. V barokní kapli sv. Jana Nepomuckého nad obcí Loreta reaguje Kristýna Kužvartová na kruhový výhled do nebe chybějící střechou. Pomocí zvlněné podlahy vyskládané z cihel evokuje siločáry vodní hladiny po dopadu vodní kapky. Veronika Konturová osadila některá okna v kostele sv. Barbory u Všekar vitrážemi z vybrušených polodrahokamů, které se světlem rozzáří do abstraktních krajin.

Pět soch pro Plzeň

Jen v roce 2015 přibýlo v Plzni hned pět soch z dílny Fakulty designu a umění

Ladislava Sutnara. Před budovou fakulty stojí již zmíněný památník Ladislavu Sutnarovi v podobě zvětšených bloků Sutnarovy slavné stavebnice *Build the Town*. Objekt, který vznikl v rámci projektu Návrat Ladislava Sutnara za podpory společnosti Plzeň 2015, o.p.s., zhotovil sochař MgA. Luděk Míšek podle konceptu doc. Josefa Mištery, stejně jako další sochu s názvem *Ruka* (obr. 5) – pomník Jiřímu Trnkovi a umění bojujícímu za totalitu. Rozměrná socha v Borském parku v blízkosti známé věznice je připomenutím významného plzeňského rodáka, předního režiséra a výtvarníka animovaných filmů Jiřího Trnky a odkazuje na jeho poslední animovaný film z roku 1965, z něhož vychází motiv sochy – veliká klec, do níž byli lidé uzavřeni, je prolomena, její mříže zohýbány, cesta ven otevřena a ruka, která nám hrozila a přikazovala, nyní bezmocně leží a ukazuje z klece ven směrem ke svobodě.

Městský obvod Plzeň 1 je od listopadu 2015 domovem tří objektů, které realizovali mladí sochaři z ateliéru Socha a prostor FDULS. Autorem první z nich, která nese název *Panoptikum* (obr. 6), ale přezdívá se jí jednoduše Králík, je Adam Trbušek. Třítunová betonová socha králíka požírajícího lidské torzo je inspirována slavným Goyovým obrazem „Saturn požírající svého syna“ a je reakcí autora na současnou společnost a konzumní způsob života, který nás svírá a my ho živíme sami sebou. Růžový králík představující dětskou hračku je alegorií naší přijaté představy o životě, kterou jsme si nechali již v dětství vsugerovat a slepě si ji hýčkáme, přestože nás ničí. Petr Filip je autorem rozměrné dřevěné sochy *Krychle*, která je obrazem světa, lidské společnosti a její provázanosti. Dvěře propojené sítí trámů symbolizují lidské bytosti v jejich rozdílnosti i spojení člověka s vesmírem. Kovová plastika Benedikta Tolara nesoucí název *Chybička – Obrítrek* připomíná cvičební nástroj, který je však

Obr. 6: Třítunová socha králíka je k vidění v Plzni na Lochotíně.

Obr. 7: Laureáti Ceny Ladislava Sutnara 2015.

kvůli gigantickým rozměrům k nepotřebě. Je zrcadlem nastaveným těm, kteří tráví svůj čas v posilovnách a na rotopedech pohybem na místě. Je i reakcí na četná sportoviště pod širým nebem, kde různé kovové nástroje, do jisté míry připomínající sochy, často marně čekají na využití.

DesignMeeting

DesignMeeting je mezinárodní projekt Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara, který za významné podpory Plzně – Evropského hlavního města kultury 2015, umožnil společnou prezentaci děl a setkání desítek představitelů, pedagogů a studentů vysokých uměleckých škol z Evropy i ze světa. DesignMeeting 2015 svým programem reflektoval rostoucí význam kreativních průmyslů v současné evropské ekonomice, mapoval práci uměleckých škol a umožnil výměnu know how. Bohatý program nabídl účastníkům množství přednášek, workshopů, akcí a zajímavých diskusí nad úlohou a budoucností designu v dnešním světě. Součástí programu byl mimo jiné čtvrtý ročník předávání Ceny Ladislava Sutnara (obr. 7) a přednášky letošních laureátů a dalších osobností světa umění a designu, série výstav představující tvorbu studentů zúčastněných uměleckých škol, předávání Ceny DesignMeetingu pro nejlepší práce přihlášené studenty a absolventy vysokých uměleckých škol, historicky první předávání ceny Registru uměleckých výstupů MVS AE ACADEMICAE, jejíž laureátkou se stala doc. Milena Doptová, představení nové knihy vydané v rámci projektu Návrat Ladislava Sutnara s názvem Ladislav Sutnar – Inspirace dětem, výstava Osobnosti DesignMeetingu v Galerii Ladislava Sutnara a mnoho dalšího.

ArtCamp = kreativní léto v Plzni

Rok na Sutnarce by nebyl kompletní bez její letní školy. Už jedenáctý ročník mezinárodní letní školy umění přilákal na Sutnarku

téměř čtyři stovky českých i zahraničních účastníků a dosud největší počet hostujících umělců, kteří se ujali vedení kurzů. Účastníci tak měli možnost setkat se s odborníky jako je hollywoodský storyboardista Kurt van der Basch / CAN, automobilový designér Boris Fabris / IT, malířka Kumi Machida / JAP, nebo známí čeští fotografové Karel Cudlín a Veronika Bromová. I v roce 2016 nabízí letní škola široké spektrum kurzů a účastníci se mohou těšit na hostující pedagogy a umělce z USA, Kanady, Slovenska, Polska i České republiky.

ArtCamp je největší letní škola umění v České republice, která již od roku 2005 láká stovky českých i zahraničních účastníků. V pestré nabídce letní školy jsou každoročně zastoupeny kurzy pro současné i budoucí studenty uměleckých škol, pro zralé umělce i pro veřejnost se zájmem o umění a design. Vždy v červenci se tak v kurzech vedených pedagogy Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara i hostujícími českými a zahraničními umělci setkávají a společně tvoří účastníci z celého světa. Výuka probíhá jak v ateliérech inspirativní budovy fakulty, tak v plenéru v Plzni a jejím okolí. Základní nabídku kurzů, kam patří například kurzy digitální fotografie, designu, grafického designu, figurální kresby, knižní vazby, grafických technik, fashion designu, videotvorby apod. každoročně doplňují atraktivní novinky, často pod vedením zajímavých uměleckých osobností ze zahraničí (obr. 8). Pro účastníky letní školy je připraven bohatý doprovodný program, který zahrnuje vernisáže, přednášky a prezentace hostujících umělců, návštěvy výstav, výlety a mnoho dalšího (www.fdu.zcu.cz/artcamp).

A to není vše...

Sutnarka dále v roce 2015 představila studentský elektromobil Yo! (obr. 9) který je výsledkem spolupráce mezi designéry ze Sutnarky a konstruktéry z Fakulty strojní,

Obr. 8: Jedním z hostujících umělců letní školy ArtCamp byl i italský automobilový designér Boris Fabris.

Obr. 9: Designový studentský elektromobil Yo!.

hostila výroční sympozium mezinárodního projektu Figurama, který se zaměřuje na figurální tvorbu v oblasti kresby, malby a sochy. Konalo se i tradiční Mezinárodní fotografické sympozium Plzeň a budova školy se stala dějištěm významných kulturních akcí, jako jsou představení festivalu Divadlo letí nebo koncert Plzeňské filharmonie v rámci projektu Umělec a totalita.

I v roce 2016 Sutnarka pokračuje ve svých klíčových projektech a podílí se na celé řadě významných akcí, jako jsou např. oslavy výročí 25 let ZČU.

*Josef Mištera & Lenka Kodýtková
Fakulta designu a umění Ladislava
Sutnara, ZČU v Plzni*

DIGITÁLNÍ KATALOG FOTOGRAFIÍ Z POZŮSTALOSTI KARLA ABSOLONA

DIGITAL CATALOGUE OF PHOTOS FROM KAREL ABSOLON'S HERITAGE

Karel Absolon patří mezi nejvýznamnější moravské archeology a proslavil se mimo jiné objevením Věstonické Venuše a výzkumy v Moravském krasu. Moravské zemské muzeum v Brně zpřístupnilo na svých webových stránkách digitální katalog fotografií z jeho pozůstalosti. Katalog obsahuje více než osm tisíc diapositivů a negativů, které zobrazují široké spektrum objektů z regionů Evropy a Afriky. Fotografie pochází nejen z Moravského krasu a moravských paleolitických lokalit, ale také z Absolonových cest do zahraničí, např. Tuniska, Sahary, Francie (Dordogne, Pyreneje či Les Eyzies en Tayac), Belgie, Balkánu nebo Švýcarska a Rakouska.

Fotografie je možné rozdělit do několika tematických celků, jako jsou různé typy krajiny např. krasová krajina (jeskyně, krápníky a podzemní toky), vodní plochy (jezera, moře) i ledovce, skály a propasti. Často se také vyskytují etnografické výjevy (portréty příslušníků různých etnik, jejich kroje a artefakty) a fotografie z ar-

cheologických výzkumů, muzejních expozic a konferencí. V neposlední řadě se zde nachází velké množství prehistorických artefaktů (kamenná, parohová a kostěná industrie, drobné zoomorfní a antropomorfní plastiky) a osteozoologických pozůstatků vč. pohřebišť, hrobů a náhrobků. Svoji neocenitelnou hodnotu mají rovněž snímky loveckých technik tzv. přírodních národů či architektura různých oblastí.

Katalog Absolonových fotografií tak představuje cenný zdroj informací o životě (nejen badatelském) na přelomu 19. a 20. století.

Moravské zemské muzeum / Digitální katalog fotografií z pozůstalosti Karla Absolona, <http://www.citem.cz/absolon/> [cit. 05/02/2016].

*Eliška Ventrubová
Katedra archeologie
FF ZČU v Plzni*